Geologická a archeologická expedice na Šestý nilský katarakt severně od Chartúmu (Sudan)

V říjnu a listopadu 2009 proběhla třítýdenní expedice Českého egyptologického ústavu FF UK a Geologického ústavu AV ČR, v.v.i. do oblasti 6. kataraktu vedená L. Sukovou. Zde byla z dřívějších výzkumů (Kush, 1963) známa pouze křesťansko-islámská pevnost Jebel Iraw. Další archeologické objekty jsou údajně popsány v zatím nedohledatelných, rukopisných archeologických arabských zprávách z 50. a 60. let minulého století.

Po archeologické stránce expedice odkryla celou síť pozdně merovejských či raně středověkých terasovaných vesnic spojených starými cestami. Vesnice mají často jako hlavní záchytný bod vysokou skálu nad řekou, na které je někdy pozdně paleolitické, mezolitické a mladší osídlení. Důležité jsou rovněž rozsáhlé povrchové jámy na silicifikovaný núbijský pískovec (tabulová hora Jebel Rawiyan). Zde byl od starého paleolitu až do nedávné doby těžen materiál na výrobu štípaných nástrojů a třecích kamenů. V oblasti 6. Kataraktu tak přibude 8-10 nových archeologických lokalit včetně rozsáhlého mohylového pole u El Huqna a zatím neznámé, malé pevnosti Sabaloka přímo nad 6. kataraktem.

Z geologického hlediska jsme se věnovali hlavně odběru tří pětimetrových profilů nilskými sedimenty, které byly vzorkovány po 10 cm. Tak detailní soubor vzorků zatím nebyl k dispozici. V oblasti se výhledově počítá se stavbou přehrady. Detailní výsledky by měly být k dispozici zhruba za rok.

Na snímcích v přiložené galerii je vidět jednak krajinu v okolí 6. kataraktu, jednak terasované vesnice, mohyly, cisternu a další objekty. Několik snímků je věnováno exkurzi na pyramidy v Meroe a na merovejské chrámy v zázemí kataraktu. Snímky jsou volně ke stažení a případnému použití.

Václav Cílek, cilek@gli.cas.cz

(členové expedice: L. Suková, V. Cílek, L. Lisá, P. Lisý, inspector NCAM pan Murtada, kuchař a hlídač Mahmúd, lodník Zaki, řidič El-Obeida a další místní lidé)